

ПЕРЕДПЛАТА

„Буковину“ вносять на цілий рік 10 зр. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниці 20 рублів або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і руских свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровла ч. 2.)

Оголошени приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

БУКОВИНА

Торговля і промисл.

(Як належить уладити у нас торговлю і промисл, щоби стали могутими калузями народної господарки і жерелом добробиту народного?)

I.

На третім економічнім вічу в Товмачи, урядженім недавно тамошною філією „Просьвіти“, мав о. Софрон Левіцький з Стриганиць відчит на тему, названу в заголовку. Ми раді, що можемо познакомити і наших читателів з сим дуже поучаючим відчитом. О. Левіцький пише про торговлю і промисл у нас так:

На вічу у Львові сказав недавно один з виднійших людей наших, що у Русинів, говорити про справи економічні, т. е. господарку народну, значить то само, що говорити про біду. І оно справді так є. В котрий бік звернемо ся — чи зачнемо про економію, чи просьвіту або політику, то біда наша так і лізе нам на очи, всюди стає нам на заваді. Та одна нам ще вірада в тім, що як кажуть люде, біда навчить розуму! Колиж се правда, то є надія, що ми, темні і непросьвічені Русини, станемо ще розумними людьми. Бо коли біда добра на професора, то вжеж нігде такої біди нема як між нашим руским народом. Славна, кажуть, біда в Ірландії, але ся най ще іде на науку до

нашої. Там, як пишуть в книжках, бідній селянин мусить їсти бульбу з власним молоком, ну — а в нас не один сказав би певно: „карай мене, Боже, такою бідою по вік!“ Той висказ посла Щепановеского, котрий обрахував, що в нашім краю умирає що року 50 тисяч людей з голоду, дає чей нашій біді патент на доброго учителя. Колиж і біда не навчить нас розуму, то видно, ми вже пропаді люди, призначені на загибель. — Скорше чи пізнійше нарид наш мусить счезнути з лица нашої рускої землі, як сего найліпше учить нас і странну пересторогу нам дає таж таки бідав Ірландії, де в протягу 10 літ зменьшило ся число мешканців з 8 на 4 мільони.

Чого-ж то має навчити нас та біда наша? Кажуть люди, що „на те й лихо, щоб з ним бить ся,“ — на те біда, щоб з нею бороти ся. — Біда отже, має навчити нас, шукати за єї причиною, найти способи, щоб єї перемогти і вкінці побороти. Біда сама не мине ся, як то кажуть: мине біда, гаразд буде. Ні! Біду треба конче перемогти і прогнати силою. За причиною, жерелом нашої біди, не довго треба шукати. Кождий з нас добре знає, що найважнійша причина єї лежить у зменьшено землі наших хліборобів, в роздробленю єї майже на грядки і загоники, тай в тім, що потреби і видатки збільшають ся і ростуть майже з кождим днем. З тої то

причини і господарство рільне на тих загониках, на мірках та грядочках не може підняти ся і дати тільки доходу, кілько в нинішних часах нашому селянинови потрібно. Хоч земля наша має бути найліпша в цілій Австрії, а може і в Європі, то селянин наш не може мати з неї такого видатку, який мають люди в иньших краях, де земля далеко гірша від нашої. Бо коли приміром в Англії жие з одного квадратного кілометра 27 людей, то у нас в Галичині, з тої самої просторони жие 60 або і 64 люда а по відтрученю великої посілости, 111 самих рільників. Каже де-хто, що селянин наш зле газдує, лихо коло землі і худоби ходить. Може і се по части правда, але й якжеж заводити нашим рільникам нинішню поправну господарку, застосовувати науку о плодозмінах, о ужитку навозу, о управі конюшини, бураків, та иньних рослин опасових, коли они газдують на четвертині, половині, однім або двох моргах поля, з котрого вижити треба численну родину, оплатити різні тягари і видатки, коли цілий живий інвентар (статок) складає ся з двоє-трое штук марної худоби, нерідко одной корови, безроги, або одного поросяти, а після рахунку тогож Щепановеского на 1.000 душ рільничих, припадає 551 штук худоби разом з вівцями і безрогами. Щож тут можуть найкрасні відчитити та викласти?

Груша.

Із часів мого ранного дитинства (мені було тогди три чи чотири роки) я якось надзвичайно ясно пригадую собі один прекрасний, ясний літний день. Було тогди, здає ся, якесь велике свята-празник.

На подвірю, устеленім зеленою травою мов коверцем, під грушею присів на лавці мій більше як вісімдесятьлітній дід, покурюючи із глиняної люльки не зовсім пахучий дешевий тютюн. Я сидів, мов на стільці, на грубім корени грушки, що гей-би наумисно длятого винхав ся із-під землі. А вже що за славна була то груша! Густолиста, темнозелена, з дуже товстим, неначе лускою покритим цнем, на котрім нігде не було видко зісохлих галуз — була она образчиком здоровля в старших літах. Що за росквін буда дивити ся на ню весною, коли она немов снігом присипана, стояла в цвіті!

— Мій дід, що прийшов перед сірок літами із полуднево-західної Росії у наше село, застав єї в тім самім виді, тільки, як говорив, пень був трошка тоньший.

Минуло близько п'ятнадцять років, і знов, пригадую собі, сидів я під сею грушею над якоюсь лекцією часів школярства гімназьяльного.

З тої пори я дуже часто і з особлившою приємністю сидів під сею тінистою грушею: чи то під полуденний час літний, коли у парній мужицькій хаті ніхто не годен видержати дві го-

дини одну по другій; чи то вечером або раною ночью, цілком понурений у гадках, у відважних, ясних, милих, ніжних фантазиях молодости, ще не обізваної з грубостию повседневного житя...

Де ви чудесні, золоті, піднебесні воздушні будови молодости моєї? Длячого так швидко знівечились, так основно віднялись у мене бідоланського?

Чи не досить було неумолимій судьбі поставити мене серед повседневного, прозаїчного, лишеного всяких шляхотійших обставин житя нового, — треба-ж ще було вирвати... так вирвати мені із грудий ті невинні, повні світліших надій мрії, в котрі заглиблюючись, я забував небо і землю?

Але груша, моя сердечна, завітна груша, що виділа так багато нашого родинного щастя і злиднів — де тота груша?

Із-за вибудованої коло неї нової стодоли, котрої дахови як коли би шкодила тінь єї листья, зрубали єї зараз після того, як опустивши на завше дім родинний, поступив я на своє власне домівство.

Жидівський Іванко.

Коло нашої хати з-густа вештаєть ся жидівський Іванко, ество завсїгди п'яне, голодне, в лахах. Іван злодій — і нераз був караний за то. Він при тім ще й штудерний дурисвіт. Коли

дістане плату перед услугою — то й шукає єго в окулярах. Кажуть, що він за підложене огню сидів у криминалі. Ну, словом пропаний член села, чиряк товариства, тягота землі.

А все-ж Іван сей був колись порядний господар. Кажуть, що від часу, як умерла дитина полишена єму жінкою, що утікла від него, він покинув порадне жите і „загуляв“.

— Як би тобі, Іване, подарував хто п'ять левів що би ти купив за них? — запитав ся я раз єго.

— „Еге! — відповів він — тогди вже не пив бим горівку, лишень вино, та бим собі наймив музику, та скликав товаришів...“

Що за божевільство без дна! А примітити мушу, що Іван п'як не глупий.

Фантазовати о музиці на свій рахунок, коли єї можно кождой неділі послухати при танцю коло корини доволі за дармо, а при тім не думати-гадати при виді приближаючої ся зими покрити наготу тіла свого — чи можна ще більше ожитати божевільної зухвалости?

А хочете знати, о яке почуте ту розходилось жидівському Іванові? Зараз. Слушайте, що він сам далі каже.

— „Давно-м уже не мав такої потіхи, як — буде тому вже два роки, коли-м мав сім левів у кишени і поїхав до Чернівців цугом. Я їхав II-ю класою, а наш пан дідич Сруль їхав лише III-ю. А коли ми вже на бангофі встали, то я взяв собі два рази ліпші коні, як пан Сруль і дав фірманови дві шустці більше, що перегнав Сруля.“

Наш селянин охочий чогось навчити ся, піде послухає, з очей му видно, як все ему сподобало ся, але вернувши до дому і не думає сих порад у себе заводити. Чому? Бо у него крайня нужда, а як нужда, то єї видно всюди і на одежі і в хаті і в мисці, оборі, хліві і на поли. Щоби доходи з рілі піднесли ся, треба перше конечно в ню щось вложити. Треба в ню вложити капітал і працю. Капіталу наш селянин не має, бо на кожний гріш его, жде у него десять потреб і видатків, а праці его більше іде при мізерних зарібках, як коло власного поля, з котрого дохід на прожиток ему не вистарчає. Думав би хто, що коли нема великих доходів, то для рівноваги належало би зменшити видатки, завести певного рода ограничення в потребах. Ба, коли в тім власне нужда нашого народа, що вимоги его як найменші а і на ті ему не вистарчає. Прийшло би хіба жадати, щоб коли їсть страву пісну, немащену, їв єї ще і без соли — ну, а се, як знаємо, була би дуже лиха спекуляція перед грозячою ему загибелю. Так отже рільництво наше знаходить ся в такім безвихіднім положенню, що з малими вийсками само собою не поправить ся, коли не оглянемо ся за доходами звідки инде. Звідкиж взяти селянинови тих доходів? Пенсій ніхто не дасть, бо на се нема фондів, але доходів таких достарчити селянинови мусить торгівля і промисел, котрі нині розвинули ся яко окремі могуті галузи господарства, а котрі захопили в евої руки люде чужі і заграничні та через них значну частину належних нам доходів з нашої землі відобрали. Треба отже линою рукою сягнути по ті доходи, а гаразд буде, буде пенсія, запоможемо рільництво і поборемо біду! Се одинокий спосіб на нинішню безвихідність нашого селянства, нинішого нема, а як се учинити, попробую розповісти.

* * *

Давно селянин наш був рільником, промисловцем і торговцем (гандлярем) в одній особі. Він засївав збіжжє і витворював сухий продукт (витвір) як пр. прядиво, лен, вовну і таке иньше, та пере-

робляв сам на полотно, сукно, сїрак, кожух, шапку і т. д. Колиж сам не спотребував, то продавав єї витвори другому, що їх у него не було, і в той спосіб лишив ся у него дохід з рільництва, промислу і торгівлі, а бодай сам не потребував за виріб і продаж тих річей нікому платити. Колиж промисел і торгівля розвинули ся з часом яко цілком окремі галузи і перейшли в чужі руки, коли сукна на сїраки, полотна на сорочки, та иньші убори, як шапки, капелюхи і иньші потрібні селянські річи, стали вирабляти по фабриках, а до тогож з ходом часу селянин наш навик ще до иньших ріжнородних фабричних та заграничних товарів, як цукор, риж, мило, шварц, синка і иньші, без котрих давно обходив ся, то через се доходи его ограничили ся на само рільництво, з котрого мусїв ще заплатити фабрикантам і купцям за побрані від них товари. Через то доходи селянина мусїли зменшити ся, а поветали видатки, на товари фабричні, куповані. Що оно так є, не треба, здає ся, нікого довго переконувати а найліпше видно се на наших жінках сельських. Давно жінка поєїла лен чи коноплі, випрала, виробила і вибілила сама полотно, ушила шмате, вибила димку, чи фартух і запаску, а на голову виробила шеремітку. З вовни виробила сїрак, киттар і крайку — і так цілий стрій був готовий у себе дома. Нині мусить она купити фабричну крамну сорочку, спідницю і фартушок, шалїнову хустку, крайку і кацабайку чи горсет і ті гроші, що заощаджував єї давнїше промисел домашний або і заробляв, коли вирабляла на продаж, забирає нині промисел фабричний; і то гроші на сеї видаток ідуть уже лиш з самбого рільництва безповоротно в чужі руки і чужий край. Так отже селянин наш затратив промисел домашний, а доходами з рільництва годувати мусить чужий промисел фабричний.

Так само стоїть діло і з торгівлею, або купецтвом. Давно все, що селянин з господарства свого добував, ішло лиш на его потребу, а коли що лишало ся, за богато було, то продавав другому селянинови. Коли купця не було, то витвір лишав ся дома, про запас на час неврожаю. Бу-

ли отже між селянами десятилітні стоги і обороти по гумнах, були старі кількалітні сала на подах, а в скринях звої полотен та сукна. Нині вся надвишка понад потребу, або нераз і то, чого самому треба, іде на продаж. Та не було би в тім ще нічо злого, коли-б селянин продавав свій товар сам тому, що его на свій ужиток потребує. А то до продажі є у нас в нинїшних часах вже иньші люде. Вигодує селянина худобу, але продати сам єї не може. Від того є вже барашівник, котрий дивить ся, щоби з ціни, яка селянинови за худобу належить ся, урвати собі 50 кр. або ринський. Купець, що ту худобу купив, також сам єї не потребує, а перепродує єї до Відня або де тої худоби на заріз потребують. Він також так як би барашівник, що вриває собі добру пайку з тих грошей, що властиво селянинови за годівлю належали ся. Так само річ має ся з збіжжєм, прядивом, вовною, набїлом і т. д. Селянин із належного ему доходу за витвори з землі своєї, з рільництва, мусить оплатити ся барашівникам, купцям, посередникам, що его працю продають тому, хто єї на свій ужиток потребує.

Справи нашої держави.

Підчас різдвяних ферій спочиває наш парламент по праці кількамісячній; при кінци вели ся наради над бюджетом. Ухвалено вже бюджет міністерства внутрішних справ і краювої оборони, а розпочато також наради над бюджетом міністерства освіти і віроісповідань. Дня 4-го сїчня зійде ся рада державна знов на наради, котрі потребують аж до лютого, коли то парламент буде розв'язаний і будуть виписані вибори до ради державної. При кінци різдвяних нарад парламенту обговорювала австрійська праса дуже обширно потребу реформи прасового закону. Товчок до сеї справи дало пильне внесене пос. Руса, щоби знести газетний стемпель і завести вільну кольпортату. Хоч і як парламент рад би при кінци своєї діяльності прислужити ся прасі, то таки правительтво противить ся сему проекту, мовляв, задля браку фондів. Говорять, що коли парламент таки ухвалить пильне внесене пос. Руса, то палата панів певно відкине его і все остане при старому. Вся поважнїша праса стала по сторонї пос. Руса, а навіть польська праса якось недовірливо і здивована глядить на рішуче спротивлене правительства, бо не надїяла ся, щоби

Так дитинячо радував ся Іван, що перегнав Сруля, у котрого кладучи в суботу в печі огонь, він міг уважати ся щасливим, коли дісталось ему скілька окривів із сабашного стола.

Не видячи і не знаючи сего типу, ніколи не можна би домислити ся, що він серед людскости взагалї може їстнувати.

Щожорон на селі.

На краю села, перед малесенькою хаткою, покритою гнилою соломою, з такими-ж малесенькими віконцями, в котрі замість шиб вставлені по більшій часті тоненькі дощечки, стовпилося багато людей.

Два-три хлопці з непокритими довговолосими головами; остаток все жінки, у білих мов сніг ручниках, веселі, свавольні дівки та діти. Всї стоять нерухомо; лишень десь-не-десь рушають ся хлопчики і дівчатка, але і ті неначе спутані. Всї чогось очікують.

Під стїною, перед входом, лежить притулене віко від трумни. Біля него спід.

Ось надїйшла і „процесія“, се-б то кілька мужчин з церковними хоругвами і хрестом. Вслід за ними прийшов св'ященик із дяком.

Поки пій убирав перед входом на себе епитрахиль та фелон, два хлопці здоймили трумну,

силкуючись з нею перейти через двері в середину хати. Дарма. Треба було змінити свій замір; двері буди за вузкі. Зігнувшись далі у двоє св'ященик якось перейшов через них. Дяк з не обачности розбігшись міцно стукнув чолом у верхній одвірок. Потім зайшло до хатчини ще кілька мужиків.

В одїсенській комнаті, подібній скорше на яму для дикого звіра, ніж на мешканє людске, під вікнами при полудневій стїні, головою на всхід сонця, ід образам, лежав покійник. Був то Демян Іванишин, пастух-вівчар у дідича-жида.

Гірка доля призначена судьбою такому жидівському слугі. Не маю наміру тут розписувати ся о сїм. Скажу хіба, що звичайно за-для безграничної вирахованости жида слуги его дістають далеко менше як у других, та й то під такими услївами, що дійсність відповідає часто тільки на половину угоді.

В хатчині, де лежав небіщик, була спека незносіма. Коли я переступив поріг, мені здавало ся, будьто мене обвіяло повітре із натоленої печі. — Глянувши мерцю в лице, я замїтив ті самі риси, що і в живого Демяна, тільки якось ще більше смутком пригноблені. Нерухомі, глибокі зморщкі глибоко запавших ся щок свідчили і під скаменїлою печатію смерті о тій самій нужді, о голоді і холоді. Св'яточна

одежа мерця, якої в житю він мабуть ніколи не носив, здавало ся мені непростимим жартом над нещасливим.

Коло голови при старій дїжечцї, облїченій навкруг восковими свїчками, сидїли на лаві, що тягне ся попри цілу стїну, обїймившись, двоє ще дуже малих дїтий.

Они очевидячки не розумїли важности хвилі. А все-ж якась розпучливість гляділа із їх бліденьких личок, все-ж смутком малював ся на їх несміливих поглядах.

Поправляючи воскові свїчки, що принесли чужі люди, мати їх заводила над своїм мужем:

„На кого ти мене з сиротами лишаєш?“

Ей, як я їх буду вдова убирати,

Ей, як я їх буду сама годувати...“

Знаючи не одно о дуже лихїм положенню що-до корму, одежі і мешканя наших навіть богатших селян, я тогди спитав себе у гадцї: „Чи можлива ще більша недоля?...“

— 0 —

З російського після Д. Єремїєва,

переповів

Т. з над Прута.

правительство „залізної руки“ спротивило ся жадано загалу.

Міжтім зібрали ся вчора, в понеділок, краєві сойми в Чехії, Галичині, Долішній Австрії, Сирії, Каринтії і на Мораві. Головною задачею сих соймів буде сям разом ухвалене бюджетової провізорії, бо прецінь в лютім всі краєві сойми зійдуть ся на довшу сесию. Між тими соймами звертають на себе більшу увагу сойми в Чехії, Долішній Австрії і Сирії. Орган Молодочехів, Narodni Listy заповіли вже наперед, що краєвий виділ внесе на другім засіданю чеського сойму проект зміни соймової ординації виборчої в тім напрямі, що має ся в сільській і загальній (п'ятій) курії завести безпосередні вибори. До тої ухвали потрібно $\frac{2}{3}$ всіх голосів, а тому, що з Молодочехами іде тепер і чеська шляхта, то помимо спротивлення Німців той закон буде мабуть ухвалений. Німцям тепер головню розходять ся забезпечити свій національний біт і тому они минувшої сесії внесли заведене національних курій, але ані правительство не спішить ся піддержати сей проект, а Молодочехи о тім не хочуть чути, бо коли будуть заведені безпосередні вибори, то они певні, що здобудуть собі ще більше мандатів, як доси. Тому грозять Німці цілковитою абстиненцією, але тим зовсім не налякали Чехів, котрі їм іронічно бажають щасливої дороги. Можна з того висити, що хоч сесия сям разом буде дуже коротка, то таки прийде до буч.

Долішно-австрійський сойм, котрий аж сеї осени наново вибрано, складає ся в своїй більшості з антисемітів, тож се хотіли мати краєвим маршалком антисеміта, кн. Ліхтенштайна. Стало ся інакше. Маршалком став бар. Гуденус, а его заступником антисеміт, бурмістр Штробах. Хоч се означає почасти невдачу по сторої антисемітів, то они не роблять задля сего жадного крику. Причину сего дивного поступованя подають втаємничені в тамшні краєві справи люди таку, що тепер Штробах зрече ся гідности бурмістра, на его місце виберуть бурмістром Люеґера, а цісар має потвердити вибір. Комбінація ся має деяку підставу, бо антисеміти інакше би певно гордали, що їм стала ся кривда, они-ж не смирні Русини, а претенеціональні Німці. При сій нагоді хочу лише коротенько спізнати, що антисеміти обходять ся у віденській раді громадській з ліберальною меншістю безоглядно, тероризують еї на кождім кроці, не дають ліберальним радним говорити і т. п. З того приходять очевидно до величезних галабурд, а навіть до сецесий лібералів, але то нічого не перешкадає антисемітам, бо они мають більше як $\frac{2}{3}$ всіх мандатів і можуть тим способом легко обійти ся без лібералів.

В нарадах сирійського сойму возьмуть знову участь словінські послы. Сї перестали ще 1891 р. приходити на наради сойму, а то з тої причини, що того року німецькі послы враз з краєвим маршалком ґр. Аттемсом поставили внесенне против заснованя словінської паралельки в Цидей. Задля тої паралельки, як звістно, розбила ся коаліція в парламенті, впало коаліційне міністерство, а тепер мусів уступити і ґр. Аттемс, а краєвим маршалком Сирії іменований ґр. Вурмбранд, его-ж заступником Словінець. Сей здобуток так урадував Словінців, що они рішили знов брати участь в нарадах сойму і так цілий спір залагоджений.

В понеділок зібрав ся також галицький сойм. Теперішня сесия надто коротка, щоби могла до неї привязувати більше ваги. Зрештою ми не залишимо подати обширніші справозданя з нарад сего сойму. Галицька праса піднесла цікаве питанне, що зробить галицький сойм з жаданем безпосередних виборів з сільської і загальної курії. Ми також цікаві знати, бо се питанне тепер у всіх краях стоїть на дневнім порядку, тож і галицький сойм повинен би нею зайняти ся.

Угорський сойм відпочиває тепер також. Від самого отвореня займав ся він лише адресою парламенту до цісара. Було кілька проектів адреси внесених: проект ліберальної більшості, проект народної партії, фракції Кошута і фракції Уґрона. Після складу угорського сойму можна було наперед сказати, що принята буде адреса лібералів. Однак опозиція нарочно — як се опісля признав ґр. Аюні — розвела ширшу

розправу над сям, бо розходило ся еї виказати грубі насильства і незаконности, які діяли ся при виборах. Приходило нераз до незвичайно бурливих сцен. Лише в однім майже всі годили ся, а то в справі австро-угорської угоди. Вей признавали потребу сеї угоди, але не годили ся на підвишене угорської квоти. Коли-ж дня 14-го с. м. пос. Корнилій Абрані заявив, що Угорщина повинна тепер платити половину всіх видатків, підняли всі такий крик, що президент хотів замкнути засідане. Бідачиско посол ледво докінчив свою бесіду, а то все тому, що він виказував великий економічний поступ Угорщини від 1867 р. і жадав після того розложеня спільних видатків. Сей випадок доказує, що в Угорщині не так дуже правдолюбні люди.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 27-го грудня 1896.

Іменоване. Почтовий практикант концептовий Ераклъ Боканче іменований концептистом при почтовій дирекції в Чернівцях.

При почті в Василеві, котра небавом стане урядувати, іменовано екендиенткою Володчелаву Кречуновичеву з Василева.

Жаба дує ся... Галичанин помістив писемко московського політичного товариства в Чернівцях „Народной Ради“ до п. Барвіньского, в котрім „Народная Рада“ яко представителька консервативної рускої партії і „тѣмь самымъ большой части буковиньско-русского народа“ протестує против опіки пос. Барвіньского для буковинських Русинів. Ну не знаємо, хто дав „Народной Радѣ“ патент на заступницю більшості буковинських Русинів, коли прецінь на еї загальних зборах в літі було всего 77 людей (і то вже врахувавши членів, гостей і навіть присутного гімназіяста!) А коли спитати, кільки то членських вкладок вислала буковинські Русини до тої „Народной Ради“, то відповідь виходить дуже скромно: всего було за цілий рік доходу з членських вкладок 17 зр. Богато, як на „большинство русского народа“!... А властиво „русского народа“ є на Буковині дуже мало, бо ледви кільки сот Липованів і родина д-ра Геровского, що себе зачисляє до Москалів. На таке „большинство сего русского народа“ може „Народная Рада“ бути горда!...

Еміґрація в Галичині. Зі справозданя галицького виділу краєвого виходить, що Галичина перемогла уже еміґраційну хоробу. Тепер уже еї там мов би не було зовсім. До мая с. р. вандрівка в заморскі краї прибільшала ся, від мая почала уставати через те, що бразилійське правительство замкнуло пристани для галицьких переселенців. Немале вражінє наробили оповіданя тих, що вернули з Бразилії. Кождий хто вернув звідтам, дякував Богу, що вирвав ся з того пекла і десятому відраджував їхати на власну загубу. Щоби докладно розвідати ся про наших людей в Бразилії та про тамшні відносини, вислав краєвий виділ на свій кошт проф. унів. Др. П. Семірадзкого і о. І. Волянського ґр. к. пароха з Острівця. Оба делегати виїхали в липни, а повернуть в січні 1897 року. До тепер виїхало було 3.820 родин а 18.475 осіб з 28 повітів східної і одного повіту західної Галичини. За те що намавляли людей до еміґрації покарало правительство 210 людських зґінників грошевыми карами в сумі 1.597 зр. і 1.386 днями арешту; 108 осіб передало судови, а з них покарав суд 9 осіб, увільнив 34, а решта остає в слідстві. Аґенти стратили ґрунт під ногами в Галичині і кинуться тепер вербувати людей з Буковини. Тож треба би заздалегідь перешкодити тому ремеслу. Чи ж і ми мусимо заплатити за науку тисячами зруйнованих родин, то аж втогди станемо боротись против лиха?

Опозиційний виноград. До тепер бував виноград або білий, або чорний, або квасний або солодкий, або раній, або пізній, а тепер винайшли особну відміну винної лози — політичний виноград. П. Кахникевич, редактор „Народной часописи“ подає на запитаня своїх пред-

латників дуже цінні „Добрі Ради.“ Недавно тому дораджував комусь там підручник о управі винограду. Отже о. Андрій Сумик виступив з дописею в „Ділі“, де каже, що „хотий смиренний ніяк не солідаризую ся з рептіською „Народна часопись“, то хочу таки відповісти на се питанне, бо редакция не уміє на то поради. Отож послухайте, добрі люди, газети „Діла!“ Невже о. Сумик хоче садити опозиційний виноград!

Миколаївське свята чим раз захоплює ширші круги в Галичині. Появляють ся зі всіх сторін справозданя з таких діточих вечерниць, а з них можна перекопати ся, що справді жива і хосенна справа розвиває ся своєю власною силою. До вечерниць діточих прилучають ся і забави старших осіб, а разом з дарунками для дітий заможнійших родичів роздають комітети між убогу дітвору теплу одіж та чобітки. Для кождого припаде що-небудь в подарунку, кождий радує ся з того. День Миколая стає правдивим днем радости для дітий. Тому можна приписати також, що перед Миколая стають без ріжниць всі разом, багатий і убогий, високий і низький — до спільної забави, до спільної утіхи. Устроєне Миколаївського Свята в Галичині взяли на себе переважно жіночі клуби, переконавши ся о хосенности того звичаю. Але також і філії „Просвіти“ не відтягають ся від ініціативи в тім взгляді. Виросла навіть, можна сказати, особна література св. Миколая. Крім Лисенкової „Коза дреза“, що виставляє ся при тій нагоді, маємо Франка „Суд св. Миколая“, а сего року написав Єр. Калитовский драматичний образок: „Гостина св. Миколая в Боршеві 1896.“ та п. Звірозубовий (чудний псевдонім!) перетолкував комедію Іздебської „Наместо бабуні.“ Гарне се свята тим, що подає нагоду не одній бідній дитині обтерти сльозу, а багатшим дає можливість творити добре і тішити ся радостію другого.

Сими днями відбуло ся перший раз віче в Самборі. Мабуть тому, що то щось незвичайного, самбірське староство аж три рази забороняло віче, але четвертий раз вже не могло винайти жадної причини для заборони і згодило ся на віче. Обговорювано, як тепер по галицьких вічах звичайно буває, справу окружних громад і виборів до ради державної. На всіх вічах нарід однодушно протестує против заведеня окружних громад. Уважаючи се обмеженем автономії і підпорою для збіднілих панків. На вічу в Самборі не забирали слова селяни, бо ще не знають ладу на вічах.

Неретельний маґазинер. В Станіславові був до недавна залізничним маґазинером Юліян Матонюга. Его попередник-жид попав ся судови в лапки за ріжні спроневереня, але і Матонюга не був ліпший. Він отвирав ріжні паки і товарові посилки та викрадав з них річи. При ревізії найдено в него дома багато дорогіцих предметів, як годинники, ланцуски, брошки, ковтки, бранзолети, перстені, біноклі, револьвери, рушничі, капелюхи, монетки і т. п. Щоби відкрити всі злочини Матонюги, визнає станіславівський окружний суд всіх, котрі при таких посилках потерпіли яку шкоду, щоби зголосили ся устно або писемно у тім суді.

Небезпечною обманця увязнила сими днями віденська поліція. Той обманець удавав великого пана, то князя, то барона і тим способом видурював гроші, де лише дало ся. Головно обманював біднійших людей, а міру его зручности дає послідній злочин, котрий завів его до вязниці. Справа була така: До мешканя приватного урядника, якогось Фішера, вбігла перед кількома днями властителька сусідного крамику і стала живо оповідати, що перед еї склеп заїхав якийсь великий пан, що називає ся Гассео і просив еї, аби она позичила ему 60 зр. до другого дня та давав їй в застав 4 акції англійських залізниць державних; она сама не має готівки, тому приходить до Фішера, аби він зробив ту прислугу баронові, бо преці знакомість з таким паном може ему колись придати ся, тим більше, що той барон єсть — як сам казав — високим урядником в міністерстві справ виїшних і своєю якогось румунського князя. Фішер маючи в руках 4 акції, котрі видались ему певні, позичив 60 зр. і барон відїхав. На другий день загостив барон лично до Фішера і показав ему фальшовану те-

леграму, взиваючи его до Румунії, де мав відобрати 12.000 зр. Гасдео давав Фішеру знов 3 акції і просив о позичку 200 зр. на дорогу. Але Фішер, котрий був би певне знов дав гроші п. баронові, перепросив его, бо справді не мав ні крейцаря; тих 60 зр. з вчора були цілим его маєтком. Барон відіхав, а коли по кількох днях Фішер пішов до банку виміняти акцію, довідав ся, що ті акції не варті ні крейцаря. Повідомлена о всім поліція вислідила обманця і увязнила. При ревізії показало ся, що п. барон займав ся часом і крадежию. Він називає ся Гіздов, походить з Угорщини і то з доброї родини. Своє ремесло вів від кількох літ.

Самосуд. В італійськмі місті Барі стала ся така подія: Межи двома стражниками від фінансів а якимсь товариством в одній з тамошних каварень прийшло було до великої сварки, підчас котрої один із стражників застрілив револьвером двох міщан і одного міського поліціана, що приборг був зробити порядок. Тоді товпа людей впаала до каварні, кинула ся на стражника і формально порубала его на дрібні кусні, так, що навіть не можна було розпізнати, що то тіло чоловіка. Арештовано шість осіб, котрі в тім самосуді брали участь.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияти всіх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористійші умови і видає поліси і квитки в рускїм язїку.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць вкладни до опроцентованя по 5 процент. Гваранція цілковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки властителям реальностей, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошення о удїлені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаговану

Омелянном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

Улиця паньська ч. 35, напротив катедрі.

Новозаложена

ПЕРША РУСКА ТОРГОВЛЯ

В ЧЕРНІВЦЯХ,

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

поручає на зближаючі ся Рїздвяні свята товари цілком свїжі і по можности дешеві.

Свїтло церковне П-да не повної ваги так само свїтло церковне і столове І-ма і П-да повної і неповної ваги.

Свїтло стеаринове чудно мальоване образками святих і орнаментами золоченими в всіх величинах.

Кадило благовонне королевське ладан бурштин і потпори.

Для ужитку домового: мука, сіль, масло, крупи перлові, риж, кава правдива Цейльон 6 сортів, чай каравановий Народної Торговлі у Львові в пачках $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{8}$ фунта по 1 зр., 90, 80, 70, 50, 45, 40, 35 і 25 кр. — на вагу $\frac{1}{2}$ кїльо 1-50, 2-50 і 3 зр.; висївки з чаю караванового дуже менажний $\frac{1}{2}$ кїльо 1-20, 1-40 і 2 зр.; розинки, мїдади, фіги, цуката, дактелі, ванїлія, шафран і корїне всякого рода.

Домової роботи повила перетирані, мід прїсний, орїхи волоскі і турецкі мак сивий.

Спеціалне караванове мило до прання Народної Торговлі у Львові, крохмаль, і фарбка ріжного роду.

Миделка і перфуми.

ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ,

взглядно сала, придатна на збори, комерси і товариські сходини.

Услуга скоро, вага точна, ціни совїстні.

Висилки поштою висилаю скоро, не числячи опакованя.

Поручаю мою першу руску торговлю ласкавої памяти і опїці.

(5—5)

Сири: швайцарскїй і францускїй ріжних родів і смаків. Саламі, ковбаса, солонина, смалець і пр.

Великий вибір маринованих риб морських, оселедїв, руских і француских сардинок.

Мушгарда француска і кремега в хороших слоїках з кристаловими ложками і на вагу.

Олива столова і ріпакова до свїчення. Оцет винний і спиритусовий.

Спеціално поручаю всякого рода вино червоне, старе, куплене від мого попередника в $\frac{3}{4}$ фляшках по 60 кр. і вино біле в літрових фляшках 70. Під совїстею поручаю справедливе угорське вино до служби Божої по 70 кр., в $\frac{3}{4}$ фляшках 60 кр. Старе вино угорське столове Badacsonyer 80 кр., австрійське Kotnauer з 1882 1 зр., Klosterneuburger 80 кр. Власне вино від 15-го грудня, природне і геґелай від 45 до 75 кр., Самороднер від 70 кр. до 1 зр. 50 кр., Токай кураційний, витравний і солодкий від 2 до 5 зр.

Пиво черновецьке, окоцїмське і пільзеньське в фляшках.

Свїй у свого!

ВАЖНЕ

для кожного, головно для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від богатїх літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним признанем

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуте найновїйших машин, писем і иньших знарядїв значно побільшило ся і тому свїй льокаль перенесло на *улицю ратушеву ч. 12*, другий вхід також від *улиці лєйбової ч. 11*.

Заравом приступив довголітний фаховець, пан Еміль Канюк яко спільник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о —

з вправленим персоналом всі фаховї роботи, як оправленє книжок, роботи галантерейні, друк на стяжки до вінців, окраєу до гафтовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижших цінах як найліпше і як найкорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанем

8—10

Кобжинський і Канюк.

Пошукую хлопця до практики торговлі корінної і вин. — В часі практики буде мати ціле удержанє кромі убраня. — Умовія устно.

Ігнатій Власюк,

рускїй купець в Чернівцях,
ул. паньська ч. 35.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостей і публику, що я перебрав існуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моею власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сїй нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклївно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чїм запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовленя і пишущє

з поважанем

Стефан Гаїна.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осина Бучканича.

За редакцію відповїдає Осип Маковей.

